

7-1743

T.C

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.01.00/610 — 265680
Konu : Soru Önergesi

28.12.2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 13/12/2011 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02 -35222 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Sayın Aytun ÇIRAY'ın 7/1743 Esas No'lu soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK: Cevap (3 sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN AYTUN ÇIRAY'IN 7/1743 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

T. C. Kültür Bakanlığı, İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğünün 29/01/2003 tarihli 11362 sayılı kararında: İzmir ili Ödemiş ilçesi Yılanlı köyünde yer alan, Yılanlı Kalesi'nin haritada sınırları belirtildiği şekilde 1. (birinci) derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmesine karar verildiği halde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğünce Bozdağ Madencilik Ltd. Şti.ne 24/01/2006 tarihinde, 24/01/2006 – 24/01/2011 tarihlerini kapsayacak şekilde altın arama ruhsatı verildiği, ruhsat süresinin bitiminde ilgili firma tarafından altın arama ruhsatının yenilenmesi için tekrar başvurduğu anlaşılmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 12/09/2011 tarihli 868-103 sayılı ve "İzmir ili Ödemiş ilçesi Birgi'de kültür ve doğa katliamının önlenmesi" konulu yazılarında Yılanlı Kale ve civarının 1. (birinci) derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edildiği tekrar belirtilmiştir.

Ancak 17/08/2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkındaki kanun hükmündeki kararname ile "Doğal Sit Alanları" ile ilgili yetki ve sorumluluğun Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bırakıldığından bahsedilerek, doğal sit alanlarına ilişkin işlem dosyalarının 6 (altı) ay içinde ilgili Bakanlığa devredileceği, bu bakımdan Birgi Belediyesinin başvurusunun "Birgi'de Kültür ve Doğa Katliamının Önlenmesi" konulu başvurusu hakkında Müdürlüklerince bu aşamada herhangi bir işlem tesis edilemeyeceği, talebin devir işlemlerinden sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bozdağlar'ın etekleri, Küçük Menderes Irmağının milyonlarca yıldır taşıdığı alüvyonlarla oluşmuş dünyanın en önemli ovalarından birini barındırmaktadır. Bozdağlar ile Aydın Dağlarının yamaçları, çalışkan ve üretken köylülerin çabaları emekleriyle ürün elde edilebilen alanlara dönüşmüştür.

Ancak bölgede 2 (iki) yıldır faaliyet gösteren ve ilerde artacak olan İzmir'in su ihtiyacı için ilk başvurulacak kaynaklardan biri olan Beydağ sulama barajını besleyen ana kollardan biri durumundaki Kemer Köyü sınırları içerisinde doğan Gümüşlü çayının bulunduğu alanlarda altın madeni aranması, baraj suyuna karışabilecek siyanürün ülkemizin en verimli ovalarından biri olan Küçük Menderes Ovasındaki verimli tarım alanlarını kirleterek yok olmasına ve ayrıca bölge halkının sağlığı açısından büyük tehlike yaratılmasına sebep olacaktır.

Burada;

- Dünya incir üretiminin % 8'i, Türkiye incir üretiminin % 20'si bu havzada üretilmektedir.

-Türkiye'de aşılı meyve fidan üretiminin yarısı bu havzadan karşılanmaktadır.

- İzmir patates üretiminin % 98'ini (400.000 ton/yıl), Türkiye genelinin % 10'u ise Küçük Menderes Havzasında üretilmektedir.

- 500.000 insanın yaşadığı Küçük Menderes Havzası, İzmir tarımsal alanlarının % 51'i ile İzmir tarımsal hasılasına % 70 oranında katkı sağlanmaktadır.

- Altın arama bölgesinde Türkiye kestane ağacı varlığının % 6'sı ile Türkiye üretiminin % 7'si (4000 ton/yıl) kestane üretilmektedir.

- Küçük Menderes hayvancılığı, Türkiye büyük baş hayvancılığının % 4'ünü, Türkiye süt üretiminin ise % 10'unu karşılamaktadır.

- Altın aranan ağaçsız bölgede, batı Anadolu'da bulunan 70 tür endemik bitkinin bir arada bulunduğu tek yer olması ile birlikte, dünyada sadece burada doğal olarak yaşayan 3 tür endemik bitki mevcuttur.

Buna göre;

SORU 1: Dünyanın en güvenilir sayılan siyanürlü altın işletmelerinde bile çevre felaketleri gözlenmiş olup, siyanürün bölgede bulunan önemli su kaynaklarına ve dolaylı olarak tarım alanlarına karışma riskine karşın ne gibi önlemler alınmıştır?

SORU 2: Özellikle altın ve gümüş üretiminde kullanılan siyanürün, günümüzde çevreye ve doğaya zararı olmayan alternatifleri olmasına rağmen (örneğin; Siyanürden 10 kat daha hızlı ve daha ucuz olan, hatta gübre olarak kullanılabilen "Tiyo üre"), siyanürün ekolojik dengeye verebileceği zarar nedeniyle kullanımı neden yasaklanmamıştır?

SORU 3: Siyanürün çevreye ve doğaya verebileceği zarar hesaba katılarak, bölgede ülke ekonomisine tarımsal girdiler sağlandığına ve yoğun tarım teknikleriyle yüksek verim ve yüksek kazanç sağlandığına ilişkin bilimsel veriler ışığında, havzanın yer üstü değerlerinin ülkemiz açısından stratejik bir öneme sahip olduğu bilindiği halde, ekonomik değeri bilinmeyen yer altı maden kaynakları uğruna bölgenin tarımsal zenginliklerini kaybetmeyi göze almaya değmekte midir?

CEVAP 1-2-3 : İzmir ili, Ödemiş ilçesi, Yılanlı Köyünde mülkiyeti hazineye ait Yılanlı Kalesi İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 29/01/2003 tarihli ve 11362 sayılı Kararıyla I. Derece Arkeolojik Sit olarak tescil edilmiştir.

Yılanlı Kalesi ve çevresinde yapılan hafriyat çalışmalarının incelenmesi için Ödemiş Kaymakamlığının talebi ile İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne Ödemiş Müze Müdürlüğü görevlendirilmiştir.

Ödemiş Müze Müdürlüğü'nün 15/07/2004 tarihli ve 269 sayılı yazısında; "Kayrak taşı ocak sahasının Yılanlı Kalesi Arkeolojik Sit alanı dışında kaldığı" belirtilmiştir.

Yılanlı Kalesi ve çevresinde yapılan maden arama çalışmalarına ilişkin Kiraz Kaymakamlığının yazısına cevaben iletilen İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü yazısında; "Kayrak taşı ocak sahasının sit sınırları dışında kaldığı ve söz konusu faaliyetler için Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne yapılacak bir işlem bulunmadığı" belirtilmiştir.

İzmir II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü işlem dosyasında yapılan faaliyetin maden ruhsatı kapsamında kayrak taşı ocağı olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu alandaki kayrak taşı ocağının ruhsatının yenilenmesi için 2011 yılında İzmir II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne yapılmış herhangi bir başvuru bulunmamaktadır.

648 sayılı "Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" gereği doğal sit alanları ve bu alanlara ilişkin karar alma yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devredildiğinden bu aşamada Bakanlığımızca değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır.

Altın arama faaliyetlerinin çevreye ve tarımsal zenginliklere verdiği zararlara ilişkin konunun değerlendirilmesi ve tarımsal faaliyetlerin nitelikleri ve denetimi ile doğal çevrenin korunması hususunda ise ilgili Bakanlıklara başvuru yapılması gerekmektedir.

